

Trzej wielcy prekursorzy

Zapowiedzi nowego stosunku do obrazka i jego funkcji kryją się w ilustracjach do *Klubu Pickwicka* i w satyrycznych rysunkach Williama Hogartha. Zapowiadają go też obrazki, jakie zdobyły czasopisma i brukowe broszury. Jednak spośród wszystkich postaci, które wzięły udział w kształtowaniu nowego gatunku artystycznego, na plan pierwszy wysuwają się trzej twórcy: Rudolphe Töpffer, Gustave Doré i Wilhelm Busch.

Rudolphe Töpffer (1799–1846) urodził się w Genewie. Był pedagogiem, pisarzem i rysownikiem. W ciągu ostatnich dziesięciu lat swojego życia opublikował cykl albumów (*Monsieur Jabot*, *Monsieur Vieux-Bois*, *Monsieur Pencil*, *Monsieur Cryptograme*) zawierających zbiory opowiadań obrazkowych. Istotne w nich było to, że w świadomy sposób zostały oparte na czymś, co dziś, pod wpływem języka, jakim mówimy o kinie, nazwalibyśmy zmiennością planów i montażem kadrów. W przeciwieństwie do rysowników robiących zwykle ilustracje, Töpffer nie szukał dla każdego obrazka optymalnego ujęcia, ale wygrywał efekty narracyjne i humorystyczne dzięki zestawieniu obok siebie obrazeczków, które wzajem się komentowały i uzupełniały. To właśnie owo ściśle podporządkowanie rysunków czynności opowiadania i odebranie dziełu graficznemu jego suwerenności na rzecz relacjonowania przebiegu jakichś zdarzeń po kolei, w trakcie ich stawania się, było pierwszym krokiem w stronę ukonstytuowania nowego gatunku artystycznego – komiksu⁶.

Uczeń Töpffera, Gustave Doré (1832–1883) zdobył sławę dzięki drzeworytniczym ilustracjom do dzieł Rabelais'go, Byrona, Balzaka, La Fontaine'a, do *Boskiej komedii* Dantego, *Przygód Münchhausena* Bürgera, *Don Kichote'a* Cervantesa i *Biblij*. W 1854 roku, w czasie gdy pracował nad ilustracjami do *Gargantui i Pantagruela*, pozwolił sobie na zrobienie graficznego żartu. Narysował wówczas *Histoire de la Sainte Russie* (*Historię Świętej Rusi*), rzecz zbliżoną do obrazkowych opowiadań swego nauczyciela, opartą jednak na przewrotnym, anarchicznym humorze, zbudowanym między innymi na nonsensach, rodzących się ze zderzenia znaczeń, które wynikały z obrazków, z tym, co głosiły podpisy pod nimi.

Rudolphe Töpffer był jednym z prekursorów komiksu

